

2
/

ORDINIS IVRIDICI

IN

ACADEMIA VITENBERGENSI

H. T.

PRO-DECANVS

1792,
2a

D. CHRISTIANVS GOTTLIEB
HOMMEL

DIG. INF. ET NOV. PROF. PVBL. ORDIN. CVRIAE
PROVINC. ELECT. SCABINAT. ET FACVLT. IVRID.
VITENB. ASSESSOR

LECTORI BENEVOLO

SALVTEM PLVRIMAM DICIT.

IN EST

DE FVRTO QVALIFICATO NON ARMATO.

ORDINIS IURIDICI

ACADEMIAE VIENNERENSIS

PRO DECANO

E. CHRISTIANVS GÖTTLICH

HOMMEL

DIG. IUR. ET NOV. PROF. PUBL. ORDIN. CIVILIS
LECTOR. ELECT. SECR. ACADEM. VIENNAE
VIENNAE AESSOR

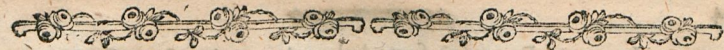
LECTORI HONORARIO

ACADEMIAE VIENNAE

INSTIT.

DE IURTO QUANTALIO NON ANATO

Quaquam plerique iuris nostri criminalis interpretes differentiam inter furta simplicia et qualificata in eo collocant, ut haec coadunatis hominibus, et cum armis animo se defendendi congestis, committantur, illa vero non; in his puniendis pretii, quo res ablata venit, nulla ratio habeatur, in illis vero haec circumstantia in primis attendatur; iura tamen ad neminem spectantia et qualificata assumere, quae sine armis et ab vno quoque homine perpetrantur, in quibus atrocitas augetur per alias externas aggravantes qualitates, v. c. loci, temporis, rerum amotarum, et personarum laesarum, ita, ut pretium rerum ablatarum vel plane non, vel saltem id, quod in legibus ad poenam furti simplicis ordinariam infligendam constitutum, haud respiciatur, cum MEISTERO in Princip. Iur. Crim. Sect. II. cap. XXXI. §. 11. lit. a. et QVISTORPIO in *Grundsätzen des deutsch. peinl. Rechts* Part. I. §. 373. aliisque existimandum. BERLICHIVS quidem in Concluf. XLIII. n. 43. Part. IV. furta qualificata non armata in numerum simplicium magnorum non ratione quantitatis, sed qualitatis referre vult. At iniustias eundem non est, ratione poenae imponendae insigne adhuc intercedere discrimen, si quidem hoc modo, quae poena in furtis ratione quantitatis magnis sit imponenda, eam quoque in magnis ratione qualitatis vbiuis iniungi posse, argumentari non licet. Ita et KOCHIVS in Inst. Iur. Crim. Lib. II. c. 1. §. 188. not. diuisionem furtorum qualificatorum in armata, et quae talia non sunt, omni fundamento esse destitutam, aumat. At enim vero leges distinctas furtorum species proponere, in quibus a regulis furti simplicis tam magni, quam parui, nec non furti qualificati armati receditur, et diuersa pro qualitate delicti statuitur poena, quibusdam exemplis, breuiter illustrabo.

Iam vero Romanos fures balnearios, qui vestes, sarcinasque depositas eorum, qui in balneis publicis lauant, sine armis furripiant, lauantium praedones nominasse, eos furibus nocturnis aequiparasse, et grauius, quam alios fures puniuisse, totus Tit. Digestor. de Furi- bus balnear. edocet. IUL. PAVLVS vero in Sent. Recept. Lib. V. Tit. III. §. 5. de poena horum furum ita disserit: *Fures vel raptor- ret balnearum plerumque in metallum, aut in opus publicum damnantur. Non nunquam pro frequentia admissorum iudicis sententia temperatur.* Quem locum eleganter exposuit SCHVL- TINGVS in Iurispr. Ante-Iustin. pag. 436. seq. Rationem vero huius seuerae sanctionis IAN. LANGLAEVS in otis semestr. Lib. VII. cap. 2. suppeditat hanc: *Cum longe facilius sit, furari in balneis, quam alibi, vixque a balneari fure caueri possit, ne magna illa effi- ciendi facultas cuiquam occasionem peccandi daret, voluit legis- lator quasi ex aduerso maioris poenae metum opponere, mitius vero cum his, qui in priuatis aedibus furantur, agendum cen- suit.* Add. CHR. WILDVOGEL. Tr. de balneis et balneatoribus, cap. X.

Nec minus leges Romanae et Germanicae arbores in singu- larem tutelam receperunt, eas rebus sanctis adnumerarunt, vti id solide ILL. WIESAND, Antecessorum in hac Academia suo merito Princeps, in obseruationibus Iur. Rom. et Saxonici Spec. V. Obs. V. demonstrauit, satisque acerbas in eos, qui furtim istas ceciderint, constituerunt poenas. In singulas arbores alienas caesas XXV. assium multa in LL. decemuiralibus iam est proposita. Vid. IO. NICOL. FVNC- CIVS in LL. XII. Tabul. pag. 150. seqq. Extra ordinem quoque punitur is, qui noctu frugiferas ceciderit, et plerumque, vt IUL. PAVLVS in Sent. Recept. Lib. V. Tit. XX. §. 6. ait, in opus publicum ad tempus datur, aut si honestior sit, ordine submouetur, vel relega- tur. Conf. SCHVLTING. in Iurispr. Ante-Iustinian. pag. 501. Quid quod ICTUS CAIVS in L. 2. D. arbor. furtim caesar. eos longe du- riori poena fuisse affectos, hisce tradit: *sciendum est autem, eos, qui arbores et maxime vites ceciderint, etiam tanquam latrones puniri.* Roma inde in Germaniam transeamus. LEX SALICA in
Tit.

Tit. VIII. Leg. 1 et 2. grauem minuitur poenam iis, qui arbores domesticas auferre ausi fuerint, verbis: *Si quis pomarium siue quamlibet arborem domesticam extra clausuram exciderit, aut furatus fuerit C. XX. denar. qui faciunt solid. III. culpabilis indicitur, excepto capit. et dil. Si quis vero pomarium, aut quamlibet arborem domesticam infra clausuram exciderit, aut furatus fuerit, DC. den. qui faciunt solid. V. culpabilis iud. exc. cap. et dilat.* Cum quoque animo lucri faciendi gratia saepe arboribus cortex detrahatur, EADEM LEX in Tit. XXVII. Leg. 23 et 24. violatoribus acrem imponit poenam. Inprimis vero deglorationi arborum dirissimum constituit supplicium ORDINATIO MARCALIS zu Ober-Uessfel de anno 1484. apud LEISNERVM in Chron. Francofurtens. Lib. I. cap. 31. et STISSERVVM in Histor. Forest. Germ. App. litt. G. vi cuius nemo arbores corticibus spoliatur, si quis hoc crimen perpetrauerit, eius umbilicus exsectus ad arborem affigatur, eiusque intestina, arborem circumducendo, extrahantur. Verba in nostro idiomate vide apud BOEHMER. ad CARPZOV. Prax. Cr. Quaest. LXXXIII. No. 21. Obs. 1. et ILL. MEINHOF. in Obs. Iur. Germ. et Sax. Obs. 1. §. 5. Cui simile est illud, quod in VETERIS IVRIS PROVINCIALIS SCHLAVENBURGICI QVAESTIONIBVS obuenit, vbi haec traduntur: *Si quis arborem fructiferam caedat, et truncum furtiuo more abscondat, huius dextra tergo alligator, et penis ad truncum clauis ferrets figitor, sinistra tamen accipiat securim, ut ea se possit abscondere seu soluere.* Verba ipsa in nostra vernacula habet C. F. HOMMEL. in Orat. de iure Arlequinizante pag. 34. seq. An vero utraque poena cruenta his in terris umquam applicata, et non potius in terrorem tantum proposita fuerit, nescio. CAROLVS V. in Nemesia sua Art. CLXVIII. in eo, qui noctu aut die feriato arborem sciderit, et furtim contrectauerit, poenam furti simplicis ordinariam augendam esse, his sancit verbis: *Doch, wo einer zu ungewöhnlicher oder verbothener Zeit, als bey Nacht oder Feyertagen, einem andern sein Holz gefährlicher und diebischer Weise abhauet, der ist nach Rath härter zu strafen.* Add. CHR. WILDVOGEL. in Disp. de eo, quod iustum est circa arbores. ILL. PAULI Progr. de Arboribus et delictis circa eas commissis. Priscos

Priscos Germanos in furto Aratorum puniendo singulari vfos fuisse rigore, et a poenis furti simplicis regularibus vehementer discessisse, ex Legibus BYRGVNDIONVM Tit. XXVII. L. X et XI. LONGOBARDORVM Leg. CCXCIII. nec non IVRE PROVINC. SAX. Lib. II. Art. XIII. et SVEVICO cap. CXIII. §. 4. elucet. Cum vero his de legibus, me Praefide, in Disp. de furtis agrariis eorumque poenis §. 5. fufius actum fuerit, et HEIMEVVG. in Progr. de furto aratorum, KRESS. in Tr. de priuilegiis agriculturae apud Germanos, item FRICK. in Tr. de Aratorum sanctitate de hac furti qualificati specie nunquam propofuerint, nolo ibi iam collecta repetere.

Pari modo in legibus Romanis et Teutonicis antiquis satis acerbae reperiuntur sanctiones circa crimen Abigeatus et furta armentorum, iumentorum et pecudum in agris, pratis, syluis pascualibus, stabulisque commissa, quae HARRPRECHT. in Disp. de Crimine abigeatus, THOMASIVS in Disp. de Abigeatu, G. L. BOEHMER. de Abigeatu et furto equorum in El. Iur. Civ. Tom. III. Exercit. XXI. ILL. PÜTTMANN. in Aduers. Iur. Vniuers. Lib. II. cap. XXVII. eleganter et copiose exposuerunt, vt ob breuitatis studium lectores ad eorum scripta aequae remittere queam. Vtrum vero haecenus recensitae furtorum species in numerum qualificatorum, in quibus tam coadunati homines, quam arma animo se defendendi congesta abfunt, Iure Saxonico Electorali similiter referri possint? incidit quaestio. Haec vero ob CONSTIT. EL. XXXV. feqq. Part. IV. recentioresque sanctiones omnino est neganda. In his enim furtiuis rerum abductionibus generalia et communia iuris nostri, de furto simplici puniendo, principia, in quibus pretium rerum furto ablatarum tantum spectatur, hodie sequimur. At sunt aliae animo furandi factae contrectationes, quae etiam iure Saxonico Electorali qualificatis haud armatis sunt adnumerandae. In quarum censum refero furta alias simplicia, sed reiterata, famulorum domestica, militum in statione versantium, metallorum, et tempore incendii commissa.

Quem-

Quemadmodum vnum quodque delictum eo grauius habetur, quo frequentius a facinoroso commissum, cum animum insanabilem et a spe emendationis valde remotum prodat, ita furta reiterata vice perpetrata omnium populorum legibus ac moribus, tanquam improbiora, seuerius sunt vindicata. Iam ICTUS CALLISTRATVS in L. 28. §. 10. D. de Poenis, Graffatorem, si saepius depraedauerit, capite puniendum esse, statuit. Add. L. 3. D. de Abigeis. Nec non poenam in legibus determinatam, aut arbitrio iudicis relictam, ob repetitionem huius delicti augeri, aut exasperari, LL. LONGOBARD. Lib. I. Tit. XXV. Leg. 54. apud GEORGISCH. in Corp. Iur. Germ. Ant. p. 1068. NEMESIS CAROLINA Art. CLXI. seq. CONSTIT. SAX. EL. 32. 34 et 35. Part. IV. compluresque aliae sanctiones poenales recentiores in terris Saxonice editae et ineditae luculentissime probant. Requiritur vero pragmatici rerum criminalium doctores, vt primo hae amotiones re et tempore sint distinctae, deinde post causae cognitionem, sententiamque latam a iudice sint punitae, quamuis BÖHMER. in Medit. ad CCC. Art. CLXII. §. 4. et ad CARPZOV. Pr. Cr. Qu. LXXXVIII. No. 82. obs. 9. nec non PVEFFENDORF. Proc. Crim. cap. XXV. §. 10. ex mente Carolinae Sanctionis, cum Caesar non ex poenarum, sed furtorum numero famosum furem aestimet, hoc vltimum requisitum haud exigant. Quicquid sit, in Saxoniam benigniori sententia necesse est, vt poena ob antecedens patratum furtum legali modo, saltem semel, ad executionem sit perducta. BERGER. in El. Iurispr. Crim. p. 40. LEYSER. ad Pand. Spec. DXXXV. med. 12. Contra poenae capitali ob repetitionem non aliter locum relinquit, quam si bina iudicis admonitio poenalis praecefferit, WERNHER. Part. V. Obs. 197. Vt vero ob reiteratam contrectationem poena ergastuli, v. c. sexennalis, imponatur, non sufficit, vt fur priuatim antea a parentibus aut praeceptoribus propter rerum ablationes fuerit castigatus, quippe ista coercitio rationem poenae non habet, quae non nisi per sententiam iudicis infligenda. BÖHMER. ad CARPZOV. Pr. Cr. Qu. LXXXVIII. No. 82. Obs. 9. Immo complures Iuris interpretes ne quidem expiationem priorum furtorum per carcerem, et numellas, si de poena capitali dictanda agitur, pro sufficien-

ficiente habent. QVISTORP. *Grundsätze des deutsch. Peint. Rechts* Part. I. §. 355. Ceterum nihil refert, vtrum reiterata furta in vno, an diuerso territorio fuerint perpetrata; Oneratur enim quodlibet per reliqua alibi commissa. BERGER. in *El. Iurispr. Crim.* p. 40. et BOEHMER. in *Med. ad CCC. Art. CLXII. §. 2.*

Romanos furta famulorum et ancillarum in heros suos commissa, praecipue, si res surreptae viliores essent, mitius puniuisse, ex L. 89. D. de Furt. et L. 11. §. 1. D. de Poenis apparet. Sed cum hi fures, qui in conuiuio et mercede sunt furtum passi, duplex crimen perpetrent, dum rem alienam auferunt, et fidem datam frangunt: hinc securitatem domesticam simul perfidia sua turbant, multumque tribuendum est axiomati in recta ratione fundato: *quo minus aliquod malum euitari possit, eo magis eidem obuiam eundum esse*, in plerisque Germaniae terris hi fures domestici ex his iustissimis pariter ac aequissimis causis non modo aequali cum extraneis, sed et duriori afficiuntur poena. Qua seueritate hoc delictum in Electoratu Hanouerano, Ducatu Brunsvicensi et Luneburgico vindicatur, fusc exposuit AYRER. in *Disp. de Furti domestici poena in terris Brunsvicensibus*. In Saxonia Electorali licet tam in CONSTIT. AVGVSTI 38. Part. IV. quam in NOVA ac REVIS. *ordinat. de Famulit. an 1753. et 1769. Tit. VI.* promulgata cautum, ut furtum famulorum mitius puniatur, quam extraneorum, nihilo tamen fecius ex rebus iudicatis, quae in recentioribus legibus ineditis fundamentum habent, facile intelligitur, famulitio et ob res parui pretii heris abductas, poenam ergastuli, et insuper, si pretium harum maius, nonnunquam numellarum imponi, qua certe fares extranei non fuissent affecti, vt hinc non dubitandum, quin et hoc facinus in numerum furtorum qualificatorum non armatorum a Legibus nostris referri possit.

Quod et asserendum de militis furtiuis rerum suo praesidio commissarum surreptionibus. Locus et officium hic reddit furtum qualificatum. LÜNIG *Corp. Iur. Milit. Part. General. cap. 1. n. 33.*

et

et 39. In Saxonia hoc de flagitio, eiusque poena feuera, vid. DE-
CIS. ORDR. de an. 1755 et 1756. penes HOFFMANNVM in Codice le-
gum militarium Sax. pag. 982.

Porro furtum materiae *Kobald* dictae in Saxonia Electorali
qualificato adnumerari debere, exinde colligi potest, quod in hoc
nec pretii rerum, nec factae restitutionis ratio habeatur, sed poena
capitalis vbique imponatur. Vid. MANDAT. de an. 1723. et Re-
script. de an. 1733. in COD. AVG. T. II. pag. 486. et CONT. T. I.
pag. 1363.

Tandem iustissima omni iure est introducta feueritas in furto
tempore incendii patrato. Praetor Romanus dabat laeso in hac cala-
mitate, qua afflicto noua additur afflictio, contra hunc furem impro-
bum actionem in quadruplum. L. 1. L. 3. §. 4. D. de Incendio, rui-
na, naufrag. Quam ciuilem persecutionem in quadruplum et WI-
SIGOTHI in Legibus suis Lib. VII. Tit. II. L. 18. retinuerunt. FRI-
DERICVS I. Imperator, hos fures, raptosque capitali sententia fe-
riendos esse et ablata in quadruplum dominis restitui debere, fanci-
uit, quam legem refert SCHILTER. ad Pand. Exerc. XLIX. §. 18. In
terris Hanoueranis furtum occasione incendii commissum, respectu
ad pretium rei ablatae non habito, capite puniri, tradit EDICTVM sin-
gulare de an. 1710. penes KRESSIVM in Comment. ad CCC. pag. 855.
seqq. In terris vero Saxonice Elect. hoc furtum accedere in cumu-
lum qualificatorum non armatorum, eo magis est accipiendum, quo
certius est, vt in poena constituenda pretii rei contrectatae ratio non
habeatur, et ergastulo decennali, et insuper, pro gradu malitiae,
praecedente expositione in numellis, expietur.

Sed vterius progredi non licet, cum instituti ratio me reuo-
cet ad indicandos honores Candidati Ornatissimi,

IOANNIS CHRISTIANI STARKII,

HUBERTIVRGO - MISNICI,

b

de

de cuius vita, studiis, peregrinationibus literariis laudatissime actis
ipsum differentem audire iuuabit.

*E*x usu solenni cum iis, qui ad summos in Academiis honores aspirant, hoc officii incumbat, ut vitae suae studiorumque curriculum breui summa complectantur, gratumque simul iis, per quos variis ac singularibus beneficiis se ornatos sentiant, animum pie testentur; haud alienum a me iudico, cui insigni providentiae munere, plures, cognoscendi studio, terras adire, et a plurimis iisque summis viris, multis comitatis liberalitatisque signis condecorari contigit, non tam vitae historiam exponere, (quippe quae tanti vix aestimanda, ut eam scire cuiusquam interfit) quam haec potius ex ista decerpere monumentique quasi loco ponere, quae gratissimam erga eos mentem flagitant, a quibus profeci, quorumque summa in me exstant merita.

Natus sum anno MDCCLVI. die VI. Maji sub funesti illius belli septenarii initio, loco tamen laetissimi augurii, qui Patriae atque Europae fere uniuersae pacem desideratissimam restituit — Hubertiburgi. Pater mihi fuit MARTINVS STARKIUS, mater autem ex celebri illa gente SIBERIA, cuius pater et sex auunculi Doctores SS. Theol. exstiterunt, quaeque sanguine attingit splendidam gentem CHLADENIANAM, meritis in hac Alma b. CHLADENII V. Ill. nobilitatam. Pater optimus Hubertiburgi hortulani aulici, quem vocant, muneri praeerat; sed regio palatio hortisque superbis, durante bello illo infestissimo, destructis, optimi PATRIS PATRIAE clementia Misenam translatus, commercium ibi salinarium ad annum MDCCLXXVIII. usque administravit. Quo infavissimo anno pater meus indulgentissimus mihi, de matris adhuc carissimae obitu, quae paucis annis ante decesserat, afflictio, morte ereptus est. Acerbissima haec fors, quam morte parentum subii, utraque vice absentem me oppressit; illa enim matris enemi, cum Lipsiae essem studiis liberalibus et Iurisprudentiae operam navans; haec autem patris amantissimi, cum Hanoverae commorarer. Memoriam illam imo animo repostam, luculentissimisque amoris documentis, quae abunde parentes optimi in me contulere, suffultam, nulla unquam obliuio delebit, nec pia mens unquam immatura morte mihi ereptos lugere desinet. A primis fere incunabulis tradiderunt illi me privatis doctoribus, inter quos singulari studio colob. RICHTERVM V. Clar. huius temporis sacrorum antistitem prope Oschoz, cuius integritatem, humanitatem ac doctrinam gratissima semper mente sum celebraturus. Rite sic praeparatum in numerum Extraneorum Scholae Electoralis, quae

in monte *Afra Misfensi* floret, recipi me curarunt, ac SCHREGERI V. Clar. singulari curae demandarunt; cuius optime de me meriti viri, uti etiam b. HOERII et GOTTLIBERI, qui tum insigni et gravitate et laude scholam deinceps regebant, eximiam in me excolendo fidem gratissima mente veneror. His ducibus per quinquennium usus, tirocinioque posito, *Almae matri Aefrae* valedixi et Lipsiam, celeberrimam ac geminam cum *Leuceorea Musarum* sedem, studia mea transtuli, ubi sub auspiciis ERNESTI V. Exc. ius civitatis academicae impetraui. Hic continuo ZVANZIGERI et SEYDLITZII Vitr. Clar. scholas philosophicas frequentare, in philologicis, historicis et statuum notitia Cel. b. ERNESTII, CLODII et BOEHMERI, nec non WENKII V. Ill. praelectionibus interesse institui. Quibus diligenter auditis adii illustres iuris antecessores SCHOTTIVM, litterarum orbi iamiam nimis properata morte ereptum, RAVIVM et SAMMETIVM Vitr. Cell. qui mihi *Encyclopaediam et Historiam iuris, Jus Naturae, Institutiones et Digesta Iuris Civis, nec non Hermeneuticam iuris, Jus Germanicum et Criminale explicare.* In *Iure Canonico, Feudali, Processu et arte velatoria* immortalis HOMMELIO, KINDIO V. Ill. et b. WILKIO cum BREVNINGIO, ducibus usus sum. Singularem favorem, benevolentiam immo amicitiam tam illustrium ac praeclarorum virorum grata mens tacere non potest, etsi tanta Nomina laude mea minime egeant. In primis autem nullo unquam tempore insignem favorem, et egregia benevolentiae documenta a beato SCHOTTIO in me collocata, ex animo dimittam. Peractio triennio et quod excurrit, cum in prociñtu essem, officinam aliquam iuridicam petendi, vicit ardor longe lateque peregrinandi. Accepi igitur oblatum sub hac spe praeceptoris domestici munus in familia illustri Heluetica THIERRY, Hanouerae commorante; in qua, non externi instar, sed paterno prorfus amore receptus, duos annos et dimidium suavissime peregi, saepiusque intra hoc temporis spatium Brunsvici commoratus, b. Abbatis IERUSALEM, b. LESSINGII, GAERTNERI, EBERTI, SCHMIDII et ESCHENBURGH Vitr. Cell. uti Hanouerae ZIMMERMANNI V. Ill. et SCHLEGELII V. P. R. singularem favorem expertus sum. Vita haec tranquilla, etsi felicissima, subigere minime valuit desiderium vitae quasi Nomadicae, quo tenebar. Reversus in patriam, Lipsiae vocationem in Liuoniam accepi, ubi domo perillustri ac nobili ADAMI HENRICI a GROTE idem munus, quo Hanouerae perfunctus eram, sub eadem spe, sed meliori successu, suscepi. Moror cum incredibili quadam voluptate hoc in vitae meae quasi actu, qui per XII annos favore parentum generosorum et filiorum amicitia dignissimorum insignis fuit, et, dum vivam, intime gratissimae menti inhaerebit. Ab anno MDCCCLXXX. quo navi ad littus Liuonicum accessi, usque ad annum MDCCCLXXXV. vitam degi laetissimam et beatissimam partim Rigae, partim in fundis familiae; eoque temporis intervallo omnem curam gessi eorum, quae ad excolendum animum ingenium

que lactissimae spei iuuenum pertinerent. Fundamentis sic firmiter positis, per-
 illustri pater filios natu maiores, GVILIELMVM et FRIDERICVM a GROTE, in Aca-
 demiam Georgianam Augustam misit, ipsisque me studiorum comitem esse perbene-
 vole iussit. De qua singulari in me collocata fide eo magis laetabar, quo incun-
 dius fuit consortium nobilissimorum, mihiq; amicissimorum iuuenum, parentum
 optimorum virtutes, uti par erat, intuentium. Per duos annos Gottingae com-
 moratus, FEDERI V. Exc. praelectionibus in Logicam, Metaphysicam, nec non in
 Philosophiam moralem magno cum studio interfui; HEYONIO V. Ill. etiam Horati-
 ii Epistolas, et Archaeologiam enarranti summa cum voluptate operam dedi, et
 inimo animi sensu dolui, infirmissimo, quo tunc conficiabar valetudinis statu, sae-
 pius hanc interruptam fuisse. Nec praetereundus hic eximius ille fauor atque
 amicitia, qua me, popularem suum, incomparandi huius viri summa humanitas con-
 decorauit. Sed cum morbi illius, quo per sex menses oppressus iacui, tristissimae
 recordationi immoror, non possum non grata celebrare memoria artem STROH-
 MEIERI Vir. Exper. quo inclyto utebar medico, totiusque SCHLOEZERIANAE do-
 mus liberalissimam curam, qua ea me omne per hoc acerbum tempus singulari pla-
 ne fauore amplexa est. Ipse SCHLOEZERS V. Ill. mihi Rerum gestarum Noti-
 tiam, Prudentiamque Ciuilem tradidit; quibus praelectionibus, quod non minus
 recordanti mihi in deliciis est, cum illustri filia DOROTHEA SCHLOEZER, nunc
 RODDE, cui breui post Amplissimus philosophorum Ordo summos honores meritis-
 sine tribuit, interfui. LICHTENBERGIVM vero, BECKMANNVM et BLUMENBA-
 CHIVM, Virr. Ill. in Physicis, Oeconomia et Camerali uti etiam Historia Natu-
 rali habui doctores. Flagrans desiderio Iuris Publici perquirendi aliarumque
 Iurisprudentiae partium adiungendarum, adii PÜTTERVM et a MARTENS Virr.
 Illustr. illum Ius Publicum Germaniae ac Ius priuatum Principum tractantem,
 hunc de Iure Gentium Europaearum practico eloquentissime differentem. Incidit
 hoc in tempus iter in Asiatiam, ubi me per aliquod tempus Strasburgi tenui; unde,
 perlystratis sedulo omnibus, quae haec antiquissima vrbs vna cum vicinis regionibus
 magno numero offert spectatu digna, perspectis quoque bibliothecae ornamentis,
 et simul SWEIGHAEUSERI, KOCHII et HERRMANNI Virr. Celebb. consuetudine
 usus, Gottingam reuersus sum. Ad hoc idem tempus referenda sunt solemnia
 Georgiae Augustae semisecularia, quorum splendor augustissimorum principum
 regionum, ERNESTI AVGVSTI atque ADOLPHI, praesentia summopere augebatur,
 ibique pro salute et incolumitate cum Regiae domus Augustorumque Principum,
 qui singulari et Nobilissimos iuuenes a GROTE et me dignati sunt gratia; tum
 almae Vniuersitatis et tot tantorumque virorum, qui multis nominibus me sibi
 deuinctissimum reddidere, seruentissimas meas preces iunxi. Eodem adhuc anno
 MDCCLXXXVII. in patriam cum generosis mihiq; amicissimis Iuuenibus redii,
 et

et Lipsiae per annum et sex menses me continui. Ibi maxime HINDENBURGIUM V. Ex. in Physicis audiui, Celeberrimique PLATTNERI praelectionibus, quibus Logicam et Aestheticam, Metaphysicam, philosophiam Moralem et Ius Naturae docet, diligentissime interfui; qui quidem doctrinae praestantiam elegantiamque, qua pollet suavisimam amicitiae condimentis commentabiliorum, si potest, adhuc fecit. Viennamque sub idem tempus me adveniens, litteris efficacissimis ita profectus est, ut in Illustribus viris a SONNENFELS et BIRKENSTOCK aliisque fautores insignes deprehenderem, huiusque imprimis commendationi consuetudinem Perillustri LAVDONI, hostium olim terroris, acceptam referam. Perlustratis Viennae bibliothecae imperialis atque artium, nec minus Historiae Naturalis thesauris, Lipsiam redux, iter in praecipuas Europae regiones paravi, cum Cartesio opinatus, magis hinc in veritatis cognitione promoveri, quam si in libris evolvendis litteratorumque sermonibus audiendis omne tempus consumatur. Discessi Lipsiam vere inveniunt anni MDCCLXXXIX, et ad lacum Lemannum me contuli, ubi Genevae praecipue commoratus identidem excursiones in varios Helvetiae tractus feci, ac quidquid natura excelsi, magni atque pulchri habet, hac in terra praesens admiratus sum. Gratissima quoque recordatione colam tot viros omni laude celebres BONNETUM, SAVSVRIUM, LAVATERUM FVSSLIVM aliosque, quorum consuetudo incundissima mihi fructuque vberissima fuit; uti nec memoria singularis industriae, prae cae fidei antiquique moris Helvetiorum in me oblitterabitur, etsi morum illam simplicitatem hac illac gravius irretitam vidi dulcibus exterorum vitis, quam multorum peregrinatorum pie fabulae eos decantent. Ex Helvetia, autumnum appropinquante, provincias Francogalliae Meridionalis ingressus, lustratque iis, quae in ipsis, ipsurumque praecipuis urbibus cognitu digna se offerunt, Lutetiae Parisiorum per tres fere menses me tenui. Iam tunc procella illa civilium turbarum vires undique colligebat, quo gravius erumperet; iam tunc Comitum illa nationalia, quae vocantur, conuenerant, facpiusque Comoediarum Tragoediarumque quotidie in iis exhibitarum, spectatorum adfluit, nec sine acerbo animi sensu dolui, antiqua omnia promiscue auelli ac rescindi, nec materiam novae domo extruendae idoneam retineri. Vere primo anni sequentis Anglia me recepit. Ibi per VIII. fere menses versatus, totamque peragrans tot ornamentis praeditam reperi, ut, unde laudandi initium capiam, multitudinem rerum magnitudinemque obrutus, penitus ignorem; quamquam longissime ab iis dissentio, qui omnia, quae Angliam sapiunt, incomparabilia et pleno ore laudanda censent. Abhinc Bataviam petii Lugdunumque maxime RHVKNENIVM, virum in paucis clarum, non minori humanitate ac liberalitate reperi, deinde, Germania pervagata, ad comitatum Tirolis Venetorumque rempublicam descendi, atque hac relictis, classicum solum Romanum attigi. Sed Romam vix ingressus,

horret animus pluribus referre, in quantum terrorem doloremque fuerim coniectus. **GVILIELMVS** a **GROTE** maior natu perillustrium Iuuenum curae meae traditorum, quos inter primos, paucos illos hodie rarosque, ob morum elegantiam, probitatem et alias egregias animi virtutes aequae ac omnes boni, candide dilexi et singulari pretio caros habui, gravissimo morbo, febris purida inflammatoria affectus, anno **MDCCLXXXI**. die **VIII. Aprilis, XXIV.** aetatis annum agens, praematura morte obiit. Lugubris lacrymarumque plenus ille dies semper infandum iubebit renouare dolorem! Sed liceat paululum indulgere dolori iustissimo, quem, licet ima mihi praecordia concutiat, eo lubentius tamen scōtor et alo, quo saepius de fructuum ubertate, quam egregius huius iuuentutis flos spondebat, cogito. Ea enim erat Iuuenis rarissimi exempli morum suauitate, ut omnium animos, incantatos veluti, primo statim conspectu, facillime sibi conciliaret, eoque animi candore, ut semel sibi conciliatos nunquam dimitteret. Acrem studiorum ad vitam vtilium feruorem, cui insignes in iis profectus debebat, ingenii ubertate inuabat, maturitate temperabat. Principis Iuuentutis nomen iure meritoque sibi vindicabat; intuens enim, tanquam in speculum, in vitam tot virorum, factis honestissimis celebratorum, scētatu digna diligenti imitatione exprimere magno cum fructu didicerat. Quis iam modus doloris et desiderii tam cari Capitis! Omnibus flebilis occidit, nemini flebilior quam mihi! Iacent ossa lacrymis et complorata pio conclamati Iuuenis in monte Testaceo prope Pyramidem Caii Cestii, ubi parentes moestissimi nobile monumentum illi poni curarunt. Nulla autem unquam obliuione delebo, et dum anima spirabo mea, gratissimus commemorabo singularem fidem, amicitiam atque amorem Summe Venerabilis Abbatis **BODKIN** ex illustrissima gente **KILLELOONY** Irelandica, auctoritate Cleri Romano-Catholici in Irelandia Romae degentis; qui tristissimo illo tempore consilio auxilioque ita nos adiunxit, ut plura et maiora ab amico sperare nefas foret; neque unquam abhinc, dum Romae fuimus, officii suis humanissime nos prosequi destitit. Morte **GROTIJ** Nostri suauissimo comite commilitoneque orbat, fratri moerenti ac mihi Roma et tota Italia lugere, amoenitateque omni destituta videbatur. Peragrato nihilominus regno Neapolitano, Tuscia et Lombardia, cognitisque maxima ex parte iis, quae innumerabilia his in regionibus asservantur antiquitatis monumenta, per Pedemontium et Sabaudiae Ducatus in Heluetiam valeudinis et animi reficiendi causa reuersi, ineunte hieme Lipsiam properauimus, vnde vere primo reditum in patriam parauimus. Cum vero Dania et Suecia haud pauca habeant, quibus se peregrinatoribus discere audis commendent, neque modo viros quacunquē laude insignes, sed tot etiam memoratu digna contineant, operae pretium facere iudicauimus, si per has ambages in amatam Liuoniam rediremus, id quod felicissimo successu, quamuis Aeolo infesto, peregrimus. In patriam domum, cum ex duobus mihi credi-

creditis nobilissimis filiis unum supersitem reducerem, recruduit dolor acerbissimus, laetitiamque redditi filii egregiis virtutibus aucti memoria iacturae, quam in altero fecerant, parentibus Generosis haud parum minuit. Reliqui domum istam mihi vere paternam his ferventissimis precibus, ut PERILLVSTRES PARENTES fructus magni studii multaeque operae in filium optimae spei collocatae vberrimos capiant ac diuturnos, horumque laetissimo aspectu senectutem seram recreent atque exhilarent.

Sic vale mihi que fave, Amicissime FRIEDERICE a GROTE! Quocumque laudis honorisque cursum verteris, votis meis precibusque TE comitabor, et, dum vita mihi suppetet, diuinæ providentiæ TE religioissime tradam.

Iam me in patriam reducem, haec vrbs Apollini sacra primum recepit, cumque Academiam, quae in ipsa floret, summis viris famaque splendidissimam, semper singulari reuerentia suspicerem, summos in utroque Iure honores ambire, meosque qualescunque profectus, editis speciminibus consuetis Illustris Ictorum Ordini probare institui. Nil superest, quam ut ex Illustris Ordinis decreto dissertationem inauguralem meam publicae eruditorum disquisitioni subiciam. Quod, ut ex voto cedat, faxit Deus feliciter.

Huic igitur nostro Candidato, superato utroque Examine magna cum laude, honores in iurisscientia summi merito decreti sunt. Quibus rite consequendis ut viam sibi aperiat, Praefide VIRO ILLVSTRI atque IVRIS CONSULTISSIMO D. GOTTLIEB WERNSDORFIO, Instit. Prof. Publ. Ord. Cur. Prov. Elect. Scabin. et Ordin. Iurid. Vitenb. Assessore, Fautore honoratissimo et Collega amicissimo, dissertationem inauguralem: *An ex legibus Saxonicis in praescriptione actionum personalium bona fides necessaria sit?* proximo die XXIX. Octbr. publice defensus est. Ut igitur MAGNIFICVS ACADEMIAE RECTOR, ILLVSTRISSIMI COMITES, PERILLVSTRES LIBERI BARONES, PATRES ACADEMIAE CONSCRIPTI, OMNES DIVINAE

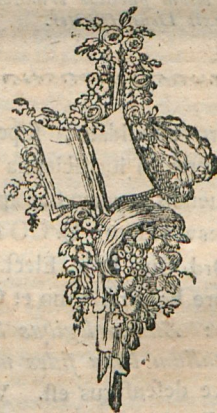
HVMA-

HVMANAEQVE SAPIENTIAE DOCTORES, CIVESQVE OMNIUM ORDINUM
AC DOCTRINARVM HVMANISSIMI, hunc actum solemnem honorifica
praesentia sua celebrare velint, Ordinis mei nomine, omni, qua de-
cet, obseruantia rogo. Ego hanc beneuolentiam gratissimo semper
colam animo.

Datum d. XXVI. Octobr. A. O. R. MDCCXCII.

VITEBERGAE.

LITTERIS ADAMI CHRISTIANI CHARISII.

ULB Halle

004 334 728

3

A
86

2

ORDINIS IVRIDICI
IN
ACADEMIA VITENBERGENSI
H. T.
PRO-DECANVS
D. CHRISTIANVS GOTTLIEB
HOMMEL
DIG. INF. ET NOV. PROF. PVBL. ORDIN. CVRIAE
PROVINC. ELECT. SCABINAT. ET FACVLT. IVRID.
VITENB. ASSESSOR

1792
2a

LECTORI BENEVOLO
SALVTEM PLVRIMAM DICIT.

INEST
DE FVRTO QVALIFICATO NON ARMATO.

